

ทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัย (Ministry of University Affairs) เป็นส่วนราชการระดับกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในสังกัดให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือ นโยบายของทางราชการ

เพื่อให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ข้างต้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่น ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด คือ

๑. สนับสนุน
๒. ประสาน และ
๓. บริการ

ให้สามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลไปยังการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป และเพื่อสนองนโยบายของรัฐในการให้เอกชนมีส่วนร่วมรับภาระจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดแนวทางในการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ๓ ประการคือ

๑. มุ่งส่งเสริมให้มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกิดขึ้นตามความเหมาะสม (ในรูปวิทยาลัย สถาบัน หรือมหาวิทยาลัย)
๒. มุ่งส่งเสริมให้คงอยู่อย่างมีมาตรฐานการศึกษาสูง
๓. มุ่งส่งเสริมให้มีการพัฒนาการในทุกสาขาวิชาการ

ทบวงมหาวิทยาลัยมีส่วนราชการ และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

- (๑) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดทบวง
- (๓) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (๔) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- (๕) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- (๖) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (๗) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (๘) มหาวิทยาลัยมหิดล
- (๙) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- (๑๐) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (๑๑) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- (๑๒) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- (๑๓) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- (๑๔) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- (๑๕) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
- (๑๖) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

- (๑) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- (๒) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- (๓) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- (๔) มหาวิทยาลัยพายัพ
- (๕) วิทยาลัยเกริก
- (๖) วิทยาลัยคณาวิสต์
- (๗) วิทยาลัยเทคนิคสยาม
- (๘) วิทยาลัยศรีปทุม
- (๙) วิทยาลัยแสงธรรม
- (๑๐) วิทยาลัยอิสสัมพันธ์บริหารธุรกิจ
- (๑๑) วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
- (๑๒) วิทยาลัยหัวเฉียว
- (๑๓) วิทยาลัยคริสเตียน
- (๑๔) วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- (๑๕) วิทยาลัยศรีโสภณ
- (๑๖) วิทยาลัยร้อยเอ็ดบัณฑิตย์
- (๑๗) วิทยาลัยรังสิต

ในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทบวงมหาวิทยาลัยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๐ และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๒

ประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัย

ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งเป็นยุคก่อนรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดอยู่ในสังกัดกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ รัฐบาลได้ไต่ถามมหาวิทยาลัยทุกแห่ง มาสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยตราเป็นพระราชบัญญัติสภาพการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๒ ขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในเรื่องการรักษามาตรฐาน และความเป็นระเบียบอันดี มีระบบการปกครองเป็นแบบเดียว หรือคล้ายคลึงกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มหาวิทยาลัยทุกแห่งได้ร่วมกับเสนอความคิดเห็นในเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลต่อหัวหน้าคณะปฏิวัติว่า มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีอิสระในการปกครองตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการในการถ่ายทอดและแสวงหาความรู้ โดยยึดถือคติความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงควรวางแยกมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการเป็นมหวิท-

าลัยในกำกับของรัฐบาล หากไม่สามารถดำเนินการได้ ก็เสนอแนะให้จัดตั้งเป็นทบวงอิสระ หรือทบวงในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีไปก่อน รัฐบาลของ ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร ในขณะนั้นเห็นชอบด้วยจึงได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ จัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๔ ดังนั้นวันสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัยจึงตรงกับวันที่ ๒๕ กันยายน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นทบวงมหาวิทยาลัย เปลี่ยนฐานะจากทบวงสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นทบวงอิสระ เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ และภารกิจที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยของรัฐ และวิทยาลัยเอกชน พร้อมนี้ได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๐ ขึ้น ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

อาทร ชนเห็นชอบ